

Benvinguda de l'Acadèmia a tres membres corresponents: Josep Lluís Delàs, Xavier Dàrias i Llorenç Barber

Francesc Bonastre

Director de l'Institut de Musicologia Josep Ricart i Matas. fslbb@telefonica.net

Tenim la satisfacció d'acollir a la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi a tres compositors pertanyents a dues generacions diferents: Josep Lluís Delàs, nascut a Barcelona l'any 1928, Xavier Dàrias, nascut a Alcoi el 1946, i Llorenç Barber, nascut a Aiello de Malferit (València) el 1948. Tot i la diferència generacional, tots tres han estat testimonis de les successives convulsions que ha viscut Europa durant la segona meitat de segle i molt particularment Espanya amb la seva llarga i opressora paràlisi ètica i cultural. Han estat conseqüents amb les circumstàncies que els tocà de viure: Delàs fugí de l'asfixiant atmosfera que la dictadura havia imposat a Barcelona i, a meitat dels anys cinquanta, s'autoexilià a Colònia. Dàrias i Barber, nascuts sota el domini franquista, hagueren de suportar una educació deficient en els inoperants conservatoris espanyols de l'època i es trobaren forçats a autoformar-se per compte propi.

Tot i ostentar personalitats molt diverses, tots tres tenen alguns trets en comú:

Quan escoltem la seva música sentim parlar de llibertat. Llibertat d'expressió. Expressar-se amb llibertat vol dir fer-ho amb independència. Cap dels tres s'ha inscrit en cap de les diverses escoles que han predominat al llarg de la segona meitat del segle XX. En realitat, una escola és definitiva d'una tècnica determinada i únicament condueix a la producció de clons. El músic actual independent té ben clar "què" vol expressar i això és el que determina "com" ha de fer-ho. A partir d'aquí tria la tècnica més adient i, si cal, la inventa. Fent ús responsable de la llibertat, cadascun d'ells ha seguit la seva trajectòria pel camí que els marcava la seva pròpia personalitat i ambició estètica.

Pensar que un ésser invisible i inefable xiula a les orelles del compositor per fer-li concebre idees que ell –com un pobre imbècil– no pot tenir per si mateix, és un anacronisme romàntic sense cap sentit. La creativitat parteix de la idea i la idea sorgeix a l'entorn del treball. Ningú com Bach, que treballava cada dia el contrapunt, podia idear un tema com el de les *Variacions Goldberg* amb capacitat per a crear trenta variacions fent ús exclusiu dels recursos que li proporcionava el domini d'aquesta tècnica. Doncs bé, tots tres han treballat amb rigor a partir de les pròpies idees i de la seva interacció amb els recursos tècnics que la pròpia experiència els ha anat proporcionant.

La història de la música ens dona a conèixer alguns noms de músics que han obtingut la celebritat amb una sola obra, però aquesta no és l'única que han compost sinó que, ben al contrari, forma part d'un corpus molt abundós, tot ell d'un nivell artístic indubtable. El compositor ha de treballar tots els dies mantenint sempre el llistó ben amunt per tal d'obtenir una obra important en quantitat i en qualitat com és el cas dels tres nousvinguts a l'Acadèmia.

Josep Lluís Delàs

Com he dit abans, Delàs marxà de Barcelona cap l'exili l'any 1956 i a Colònia endegà la seva carrera de director d'orquestra, compositor i pedagog. Ha exercit de professor al conservatori de Colònia, al Departament de Música de la Universitat de Bonn i, des del 1993, fa regularment cursos de composició i anàlisi a la Universitat d'Alcalà.

Inicià la tasca de composició a partir de l'estètica de l'Escola de Viena, però no adoptà l'ortodòxia de la seva tècnica dodecatònica sinó que, fent ús de la seva llibertat, configurarà procediments personals que evolucionaren fins arribar a les tècniques espectrals. Allò que ens crida l'atenció d'ell és la seva destresa en vehicular la tècnica vers la creació d'una música, alhora sensual i intel·lectual, que fa palès el seu compromís ètic amb la societat i amb la modernitat, compromís que manté amb radical fermesa en front del banal revisionisme que actualment circula per Europa. Provist d'una sensibilitat molt acusada, l'impuls creatiu procedeix molt sovint de l'emoció produïda per la lectura d'un poema, o la contemplació d'una pintura o de l'impacte d'una transgressió dels drets humans i la llibertat que malauradament tan sovintegen al món actual. R. Lisendahl juntament amb altres musicòlegs fan un detallat estudi de la seva obra en el llibre *José Luís Delás*, (Munic, 1992); (traducció al castellà: Alcalá de Henares 2001).

Tot i els seu allunyament no ha trencat mai els lligams amb Barcelona on conserva bons amics. Durant la dècada dels seixanta vingué sovint a dirigir els concerts de Música Oberta del Club 49, però després de la seva extinció, la seva presència s'ha limitat a la presentació d'obres seves en concerts, certament massa escassos, el darrer dels quals fou la interpretació de l'obra orquestral *Um bra vitae* per l'Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya fa quatre anys al Festival de Músiques Contemporànies.

Xavier Dàrias

De Dàrias no em consta que s'hagi interpretat mai cap obra seva a Barcelona i és una veritable llàstima per l'original vigor expressiu de la seva música.

Inicià la seva carrera compositiva a partir del moviment conceptual amb un pensament generador d'una reflexió sobre els llenguatges artístics i la seva difusió. Des de la meitat dels vuitanta, però, donà un tomb amb la incorporació del fruit de les seves recerques teòriques a la composició i exterioritzà la consolidació dels seus codis personals en la construcció de la seva música.

La seva obra de composició està recollida en set discs monogràfics i les seves obres simfòniques han estat enregistrades per les orquestres Simfònica de Tenerife, Orquestra de la RTVE, Simfònica de Galícia i Royal Philharmonic Orchestra de Londres. Va dirigir des del 1996 al 2000 l'Aula de Composició "Manuel de Falla" de l'Orquestra Jove d'Andalusia, i dirigeix, des de la seva fundació l'any 1989, l'Escola i el Col·lectiu de Compositors de l'ECCA, des d'on ha fet una impressionant tasca de difusió de la nova música que abasta tota Europa. Es acadèmic numerari de la M. I. Acadèmia de la Música Valenciana, i des del 1987 ha col·laborat en la creació de les orquestres Simfònica d'Asturies amb Edmon Colomer, Reial Filharmonia de Santiago amb Helmuth Riling, i les Simfòniques de Tenerife i Galícia amb Víctor Pablo, amb qui prossegueix la seva tasca com assessor per Audicions. En l'actualitat col·labora amb Lorin Maazel en la creació de l'Orquestra del Palau de les Arts "Reina Sofia" de València.

Un tret distintiu de la personalitat de Dàrias és la seva dedicació a la recerca, tant en el terreny acústic com en el teòric, fruit de la qual ha estat la publicació de diversos treballs entre els quals destaca el seu llibre *Una Carta a David Tudor* i dels quals se'n fa ressò Josep Ruvira en la seva biografia: *Javier Darias, Obra de Composición e Investigación Musical* (Conselleria de Cultura, Educació i Ciència de la Generalitat Valenciana, 1990).

Llorenç Barber

“La meua major aspiració seria ajudar a la gent a redescobrir el plaer de viure en una ciutat on ningú et donés empentes sòniques ni sonores bufetades, i això com a pas previ per habitar millor el món”. Aquesta frase de Llorenç Barber, extreta del seu llibre *El placer de la escucha* [Madrid, 2003] sense dir-ho tot diu molt del seu autor.

A part de l'aprenentatge musical, del qual tot allò que li interessava ho va haver d'aprendre fora del conservatori, estudià Filosofia i Lletres a la Universitat Complutense de Madrid. Aparegué a l'escena musical a València a la primera meitat de la dècada dels setanta com un rebel que s'enfrontava decididament amb tot el status musical llavors recolzat des de les esferes del poder.

La seva predilecció pel treball en equip en forma de taller l'ha induït a la creació de diversos grups entre els quals sobresurt Actum (1973) i Taller de Música Mundana (1978). La primera meitat de la dècada dels vuitanta dirigí l'Aula de Música de la Universitat Complutense dins la qual hi organitzà els Festivals de la Libre Expresión Sonora.

Per les connotacions escolàstiques que comporta no li agrada ser qualificat com a compositor, sinó simplement com un músic que fa fluir els sons obtinguts amb una limitació ben calculada de recursos. La seva sensibilitat mínima, de caràcter essencialment poètic s'estén al llarg de tota la seva producció musical, en la qual, sense deixar de banda els instruments músics tradicionals, s'ha interessat per explorar les possibilitats sonores de materials inèdits com el paper en *Una òpera de paper*, presentat pel Taller de Música Mundana a final del 1990 a la Fundació Miró, on ell i Fàtima Miranda es mouen per l'escena, plena de papers de tota mena, mida i gruix, voleiant-los, esquinçant-los, arrugant-los, etc. tot produint un insòlit flux sonor ple de suggeridores ressonàncies musicals; o les campanes, amb les quals, després d'algunes obres de cambra amb un singular joc de campanes construït per ell mateix, ha creat els *Concerts de Ciutat* fent ús dels campanars de debò. Els campanars i la seva distribució i, per tant, cada concert és una obra nova en la composició de la qual hi juguen tant les campanes disponibles com l'àmbit espacial del territori que ha de cobrir el concert. Ha fet més d'un centenar de concerts de ciutat per tot el món, entre els quals també a Barcelona dins els actes inaugurals del Fòrum 2004, en el qual a les campanes hi afegí canonades disparades des de vaixells ancorats al port.

Sigueu tots tres benvinguts a la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi.

16 de novembre de 2005